

Tisztelt Emlékezők, Hölgyeim és Uraim, kedves Barátaim!

1956-os forradalmunk és szabadságharcunk 70. évfordulójára emlékezünk. Feltesszük a kérdést: milyen út vezetett a forradalom és szabadságharc kirobbanásához?

A II. világháború után hazánk a szovjet hadsereg által megszállt terület lett. Az első demokratikus választáson a Magyar Kommunista Párt (MKP) mindössze csak kb. 17%-ot szerzett. A szovjet jelenlét miatt azonban a kommunisták politikai befolyása jóval nagyobb volt, mint amit a választási eredmény indokolt volna. 1947-ben új választásokat tartottak. A kommunisták a „kékcédulás választás” során, csalással is csak a szavazatok körülbelül 22%-át szerezték meg. A Szovjetunióból ide küldött és onnan irányított „moszkoviták” a kipróbált módszerekkel ragadták magukhoz a hatalmat, tégláról-téglára építették ki az önkényt és számolták föl az épphogy kialakult demokráciát. Szűkítették politikai ellenfeleik mozgásterét. Nagy Ferenc, a miniszterelnök, 1947-ben külföldre kényszerült, és lemondatták. Kovács Bélát, a Kiszgazdapárt főtitkárát a szovjetek 1947-ben letartóztatták és a Szovjetunióba hurcolták. Tildy Zoltán köztársasági elnököt politikai zsarolással mondatták le, a következő elnököt, Szakasits Árpádot bebörtönözték. A meglévő gazdasági struktúrát szétverték, a '45-ben szétosztott földet erőszakosan kezdték Tsz-esíteni. Az egyházak intézményeit államosították, vagyoni alapjukat elvették. A sajtó- és szólásszabadság megszűnt. Indexre tettek írókat, költőket, műveket. A párt sajtó irányításával, az osztályellenséggel szemben az indulatokat felkorbácsolták, egyes társadalmi rétegek vért kívántak. Nagy kirakatpereket rendeztek. Mindszenty József bíboros érseket letartóztatták, koncepciós perben életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték. Több egyházi személyt a börtönben öltek meg, közülük sokukat ma az egyház a boldogok sorában tisztel. 1956-ig kb. négyszáz politikai foglyot végeztek ki koncepciós perben, közöttük voltak hithű kommunisták is. Az internáltak száma elérte az ötvenötezret. Hatalomfilozófiájuk a bosszú volt, céljuk az osztályellenség megsemmisítése. A kulákokat üldözték, a „padlás lesöpréssel” nélkülözést idéztek elő. A sportegyesületek életébe is beleszóltak, a pártérdekeknek megfelelően emeltek ki sportolókat és tették át másik csapatba. Egyesületi neveket írtak át, a hajrá Fradiért börtönbe is lehetett kerülni. A népi demokráciában a népi, fosztóképző volt. Volt alkotmány, hatalmi ágak szétválasztva, de mindegyik hatalmi ág azt tette, amit az egyetlen párt mondott. A társadalom nagy része rettegettségben élt. Ugyanakkor nagy tömegdemonstrációkat szerveztek, ahol a párt korifeusok élükön Rákosit a jelenlévők kitörő örömmel – vagy félelemből – éljenezték, tapsolták.

A vidéki egyetemisták majd 1956. október 22-én a budapesti műszaki egyetemisták megfogalmazták követeléseiket, többek között követelték: a szovjet csapatok kivonását; Nagy Imre visszatérését a kormány élére; szabad választásokat; a szólás- és sajtószabadságot; a demokratikus reformokat; a gazdasági helyzet javítását; a nemzeti jelképek szabad használatát. Budapesten *másnap „a dermedt Dávid talpra állt / s ledőlt a Góliát szobor. ” (Szabó Lőrinc)* A hazugság ellen fellázadt az igazság. *„Kérdik, hogy ez mivégre kellett./ Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?/ Mért nem várta csendben a végét?/ Miért, hogy meghasadt az égbolt,/ Mert egy nép azt mondta: „Elég volt. ” (Márai)* Aztán *„Szent suhancok bátor / tettei sokkolták a Világot! / Ámultak közel és távol...” (Nagy Gáspár)*

Édesapánk, dr. Némethi László a forradalom napjaiban, mint a bíróság küldötté vett részt a nemzeti tanács megalakításában, majd elvállalta a megalakult Nemzeti Tanács elnöki tisztségét. A néhány nap csak arra volt elég, hogy a Győrben megalakult Dunántúli Nemzeti Tanáccsal, Tatabányán a Megyei Nemzeti Tanáccsal felvegyék a kapcsolatot, és hogy a követeléseket egyeztessék. Odahaza Tatán pedig a közrend és a köznyugalom fenntartása volt a fő cél. A követelések napról-napra változtak az eseményekkel együtt, de végül is egybecsengtek az országos követelésekkel. Tudjuk, aztán öt év börtön lett a „jutalma”.

Terror sortüzek, sok száz halott, harc a szovjet csapatokkal, háromezer halott, húszezer sebesült, háromszáz kivégzett ember politikai okokból, több, mint húszezer börtönbe zárt ember. Aztán „csend és hó és halál”. Ismerjük a kegyetlen megtorlást. A Kádár-rendszer egy ’56-os intézkedést tartott meg, a november 1-én Kinizsiből visszakeresztelt Ferencváros a nevét megtarthatta. Jó sok időt kellett várni, amikor 1989. október 23-án méltósággal, emelt fővel lehetett megemlékezni a forradalomról. Húsz évvel ezelőtt, amikor ezt az emléktáblát avattuk, akkor is baljós jelek árnyékolták be ünnepi megemlékezésünket. Sajnos ki kell mondanom, ezek a baljós jelek nem múltak el. Ezer éves feszültségben élünk, bízunk benne, hogy megőrizzük identitásunkat, hitünket, tartásunkat. Az imént felsorolt folyamat, amely tégláról-téglára bontotta le a demokratikus intézmény-rendszert, most is velünk él. Az irigységet átfordítják gyűlöletté, a felheccelt tömeg vért kíván. Toxikus jakobinus közvádlók lépnek fel. Feje tetejére állt a világ. Csúfolódás, gyalázkodás, alázás a párbeszéd. A silány a hős. A retorikai mérce már nem Cicero, Antall József, hanem Szamuely Tibor. A politikusi méltóság porrá zúzása történik. Az agresszor áldozatot keres. A parlament átalakult bolondokházává. A vezetői méltóság kültelki kocsmái stílussá aljasul, amelyet idétlen vigyorgás, vihogás, tapsvihar éljenez, politikusok, megmondóemberek vetkőznek ki emberi mivoltukból. A hatalmi ágak összekuszálódnak, a végrehajtói hatalom politikai megrendeléseket fogalmaz meg az ügyészség felé, irányítja a parlamentet. Köztársasági elnököt, alkotmánybírókat távolítanak el alkotmányellenesen. Korlátozzák a választójogot, a sajtószabadságot, gyülekezési jogot. A média kézivezérlésűvé vált. Hipózzák az identitást. A sportegyesületek alapszabályát átlépve korlátozásokat vezetnek be a tisztségek betöltésére. Ugye a történet ismerős? Hol van az emberi méltóság? Az országért való felelősségérzet? A birodalom irányít, helytartók végrehajtanak. Féljük keservesen visszaszerzett nemzeti vagyunkunkat, nehogy újra kerüljön. Aggódunk a működő gazdasági struktúrákért, a Kárpát-medencét behálózó „nemzeti érhálózatunkért”, nemzetszervezetünk végveszélybe került, nehogy a bosszút lihegő kultúrharc áldozata legyen a felnövekvő nemzedékünk. Nyugtalanul nézzük, miként iparkodnak átírni a teremtés rendjét. A politikai ellenfél ellenség lesz. Cél az ellenzék megsemmisítése. Mindenkit nem tudnak lecsukni, aki kint marad, az legalább féljen, ez az elvárás. De mi demokraták vagyunk, ezért nem félünk. A Bibliában 365-ször szerepel, hogy „ne féljete!” Ebből minden napra jut egy. És tudjátok, hogy ennek a biztatásnak a fedezete a Teremtő. Tanuljunk saját történelmünkben.

Mi az üzenete ’56-nak? Múltunk tanúsága alapján a hivatásunk a megmaradás, a megmaradás az önrendelkezés, önazonosságunk megőrzése útján. A társadalom megújulása nem nélkülözheti az emberi méltóságot, szolidaritást, tanúságtételt és közös cselekvést. Ezt tartjuk szem előtt.

Hőseinkre emlékezünk, bár ők nem így képzelték el a jövőnket.

Isten óvja meg édes Hazánkat!